

HAMSHIRALIK JARAYONI BOSQICHLARIDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYADA O‘QITISH USULLARI

Abdunabiyeva Farida Abdumajidovna

Paxtachi Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salmatligi texnikumi o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada hamshiralik jarayoni bosqichlarini o‘qitishda yangi pedagogik texnologiyalar va zamonaviy o‘qitish usullaridan foydalanish masalalari yoritilgan. Tadqiqot jarayonida interfaol metodlar, muammoli ta’lim, simulyatsion mashg‘ulotlar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining hamshiralik ta’limi samaradorligiga ta’siri tahlil qilindi. O‘rganish natijalari shuni ko‘rsatdiki, innovatsion pedagogik yondashuvlar talabalarning kasbiy kompetensiyasini, mustaqil fikrlash va amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Maqola materiallari hamshiralik ta’limini takomillashtirish va o‘quv jarayoniga ilg‘or pedagogik texnologiyalarni joriy etishda metodik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: hamshiralik jarayoni, pedagogik texnologiyalar, innovatsion ta’lim, interfaol o‘qitish usullari, simulyatsion ta’lim, kasbiy kompetensiya, tibbiy ta’lim.

Аннотация: В данной статье освещаются вопросы использования новых педагогических технологий и современных методов обучения в преподавании этапов сестринского процесса. В ходе исследования был проведен анализ влияния интерактивных методов, проблемного обучения, симуляционных занятий и информационно-коммуникационных технологий на эффективность сестринского образования. Результаты исследования показали, что инновационные педагогические подходы играют важную роль в развитии профессиональной компетенции, самостоятельного мышления и

практических навыков студентов. Материалы статьи служат методической основой для совершенствования сестринского образования и внедрения передовых педагогических технологий в учебный процесс.

Ключевые слова: сестринский процесс, педагогические технологии, инновационное образование, интерактивные методы обучения, симуляционное обучение, профессиональная компетенция, медицинское образование.

Abstract: This article addresses the use of new pedagogical technologies and modern teaching methods in instructing the stages of the nursing process. The study analyzed the impact of interactive methods, problem-based learning, simulation exercises, and information and communication technologies on the effectiveness of nursing education. The research results demonstrated that innovative pedagogical approaches play a crucial role in developing students' professional competence, independent thinking, and practical skills. The materials presented in the article serve as a methodological foundation for enhancing nursing education and implementing advanced pedagogical technologies in the educational process.

Keywords: nursing process, pedagogical technologies, innovative education, interactive teaching methods, simulation training, professional competence, medical education.

Kirish. Bugungi kunda sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, tibbiyot xodimlarining kasbiy kompetensiyasini oshirish hamda ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, hamshiralik ta'limida bo'lajak mutaxassislarni nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko'nikma va mustaqil klinik fikrlashga ega qilib tayyorlash muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, hamshiralik jarayoni bosqichlarini o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalar va zamonaviy o'qitish usullaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili bo'lib xizmat qiladi.

Hamshiralik jarayoni bemorni baholash, hamshiralik tashxisi qo'yish, rejalashtirish, amalga oshirish va natijani baholash kabi ketma-ket bosqichlardan iborat bo'lib, ushbu jarayonni o'zlashtirish talabalardan yuqori darajadagi tahliliy fikrlash, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish va jamoa bilan ishlash ko'nikmalarini talab etadi. An'anaviy o'qitish usullari mazkur talablarni to'liq qondira olmasligi sababli, interfaol metodlar, simulyatsion mashg'ulotlar, muammoli ta'lim, keys-stadi va axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan yondashuvlarni joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda.

Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ma'lumotlariga ko'ra, inson salomatligi 19 foiz tashqi muhitga, 20 foiz genetik omillarga, 9 foiz sog'liqni saqlashni tashkil etish va 52 foiz turmush tarziga bog'liq. Dunyo miqyosida fan va ta'lim o'zaro muvofiq tarzda rivojlanib kelayotgani sayin turli davlatlarda ham o'qitish tizimida ham ko'pgina interfaol texnologiyalar shakllanib kelmoqda. Chunonchi tibbiyot xodimlarining kasbiy tayyorgarligini oshirish, kasbiy yutuqlari sonini kengaytirishga bo'lgan e'tibor davlat miqyosida ham e'tirof etilmoqda. Misol tariqasida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2022-yil, 18-mart kuni tibbiyot xodimlari bilan ochiq muloqot o'tkazdi. Uchrashuvda davlatimiz rahbari o'z nutqida ularni umumlashtirib, 7 ta muhim yo'nalishni ko'rsatib o'tdi:

- Birinchi yo'nalish – birlamchi tibbiy xizmatlarni aholiga yaqinlashtirish,
- Ikkinchisi – tez tibbiy yordamni rivojlantirish,
- Uchinchisi – tibbiyot muassasalarining sharoitini yaxshilash,
- To'rtinchisi – soha xodimlarini moddiy rag'batlantirish,
- Beshinchisi – shifoxonalarni malakali kadrlar bilan ta'minlash,
- Oltinchisi – jamiyatda sog'lom turmush madaniyatini oshirish,
- Yettinchisi – kasalliklarning oldini olishga qaratilgan.

Yuqorida keltirib o'tilgan yo'nalishlardan beshinchisi – shifoxonalarni malakali kadrlar bilan ta'minlash holati bilan bog'liq bo'lib, unga ko'ra quyidagi

ishlar amalga oshirilishi ko'zda tutilgan. Unga ko'ra 2022-2023-o'quv yilidan tibbiyot oliygohlariga davlat grantlari asosida qabul kvotalari hududlarda shifokorlarga bo'lgan haqiqiy ehtiyojdan kelib chiqib, maqsadli oshirib boriladi. Tibbiyot oliygohlarida olti oylik ixtisoslashgan kurslar tashkil etilib, oilaviy shifokorlarni hududlarda zarur mutaxassislik bo'yicha maqsadli o'qitish yo'lga qo'yiladi. Barcha tibbiyot kollejlari va texnikumlari oliy ta'lim muassasalariga birlashtiriladi. Joriy yildan boshlab, tibbiy brigada, oilaviy shifokor punkti va poliklinikalar ish samaradorligini baholash bo'yicha reyting tizimi joriy qilinishi aytiladi. Ijobiy ko'rsatkichlarga erishgan tibbiyot xodimlari mukofotlanadi. "Xalq salomatligi posboni" ko'krak nishoni ta'sis etildi.

Kasbiy harakatchan malakali mutaxassislarni tayyorlash uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalardan faol foydalanilmoqda. Ularni o'qitishda qo'llash kasbiy va umumiy madaniy kompetensiyalarni rivojlantirish, o'quvchining bilim faolligini rag'batlantirish va yuqori darajadagi mustaqillikka erishish imkonini beradi. Bo'lajak mutaxassisning raqobatbardosh bo'lishi va turli kasbiy vaziyatlarda harakat qila olishi uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalar nafaqat samarali o'qitish va aniq kompetensiyalarni shakllantirish maqsadlarini amalga oshirishni ta'minlashi, balki kasbga sho'ng'in muhitini yaratishi kerak.

Asosiy qism. Kollej o'qituvchilari bugungi kunda turli pedagogik texnologiyalardan foydalanmoqda. Eng ko'p qo'llaniladigan texnologiyalarga quyidagilarni misol qilib keltirishimiz mumkin:

- 1) hamkorlikda o'rganish,
- 2) simulyatsiya texnologiyasi,
- 3) axborot texnologiyalari va immersion texnologiyasi.

O'quvchini jamoada ishlashga va har doim bir-biriga yordam berishga tayyor bo'lishga o'rgatish uchun hamkorlikda o'rganish qo'llaniladi. O'quv guruhi 2-3 kishidan iborat kichik guruhlariga bo'lingan holatda olib borish usulida ham ijobiy natijalarga olib kelishi mumkin. Bunday holatlarda guruh bilan ishlash jarayonida

quyidagi jhatlarga e'tibor qaratish zarur:

1) har bir o'quvchi muvaffaqiyatga erishish uchun teng imkoniyatlarga ega bo'lgan ushbu guruh vazifasini hal qilish uchun har bir talabaning individual javobgarligi inobatga olinadi.

2) vazifani echish jarayonida natijalar boshqa kichik guruhlar bilan almashiniladi va umumiy echim ishlab chiqiladi.

3) birgalikda ishlash jarayonida barcha materiallarni o'zlashtirishga erishiladi.

4) o'qituvchi talabalarning mustaqil bilish faoliyatini tashkil qiladi. Ish jarayonida u talabalarning faolligini nazorat qiladi va topshiriqning muvaffaqiyatli bajarilishini nazorat qiladi.

5) yakunda bitta echim ishlab chiqiladi, natijalar umumlashtiriladi, natijalar e'lon

qilinadi, har bir o'quvchining faollik darajasi qayd etiladi.

Yuqoridagi usul va vositalardan tashqari simulyatsiya texnologiyasi bugungi kunda o'quvchilarda bemorga zarar etkazish xavfisiz keng ko'lamli kompetentsiyalarni rivojlantirish uchun sharoit yaratishda etakchi hisoblanadi. Tibbiyot ta'limida simulyatsiya (tashqi ko'rinish, da'vo) - bu biologik, mexanik, elektron, virtual modellar qo'llaniladigan klinik vaziyatni yoki yagona fiziologik tizimni taqlid qilish, real modellashtirishga asoslangan amaliy ko'nikma va ko'nikmalarni o'rgatish va baholash texnologiyasi hisoblanadi. Shu bilan birga bu usullarda asbob-uskunalar bilan ishlash, jamoada ishlash ko'nikmalari oshirilmoqda.

Real qo'llanilish darajasiga ko'ra, simulyatsiya texnologiyalarining ettita guruhi ajratiladi.

Vizual - klassik darsliklar

- 1) elektron darsliklar
- 2) o'quv kompyuter mashqlari

Taktil - amaliy ko'nikmalarni mashq qilish uchun simulyatorlar

- 1) real fantom organlar
- 2) qo'g'irchoqlar, avtomatlashtirilgan - o'rta darajadagi realizm

manekenlari

- 3) video uskunalar

Uskuna - tibbiy mebel va jihozlar bilan jihozlangan palatadagi simulyatori;

- 1) haqiqiy tibbiy asbob-uskunalar bilan jihozlangan simulyator. Interaktiv
- robotlar
- realizmning eng yuqori sinfidagi bemor simulyatorlari va taktil aloqa bilan virtual stimulyatorlar.

Ro'yxatga olingan texnologiyalardan o'qituvchilar tomonidan simulyatsiya texnologiyasining quyidagi darajalari keng qo'llaniladi:

- 1) Vizual – o'quvchilarni manipulyatsiyalarni bajarish algoritmi bilan tanishtirish. Ushbu bosqichda elektron qo'llanmani o'rganish yoki videoni tomosha qilish orqali manipulyatsiyalarni bajarish uchun harakatlar ketma-ketligi ishlab chiqilmoqda.

- 2) Taktil - fantom, model, standartlashtirilgan bemorda amaliy manipulyatsiyalarni takrorlash va ishlab chiqish. Manipulyatsiyani bajarish jarayonida harakatlar ketma- ketligi va muvofiqlashtirilishi rivojlanadi, amaliy ko'nikma hosil bo'ladi.

Yuqoridagi o'quv uslubiy vositalarni qo'llash jarayonida axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan unumli foydalana olish ham muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy mutaxassis nafaqat aniq bilimlarga ega bo'lishi, balki kasbiy muammolarni qo'yish va hal etish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini o'zlashtirish, ijodiy fikrlash qobiliyatiga ega bo'lishi kerak. Bunga ta'lim va tashkiliy muammolarni hal qiluvchi zamonaviy axborot texnologiyalari yordam beradi.

O'rganilayotgan materialning ko'rinishini va bilim sifatini baholash uchun

o'qituvchilarning darslarining kompyuter taqdimotlaridan yoki matn, jadvallar, diagrammalar, chizmalar, fotosuratlar, videolar bilan slaydlar to'plamini o'z ichiga olgan qismlaryanada so'zlangan qismlarga va materialni idrok yetishtirish, uning muhim daqiqalariga e'tibor qilishga imkon beradi.

Hamshiralik ishi asoslari o'qituvchilari hamshiralik aralashuvini amalga oshirish, hamshiralik manipulyatsiyasi algoritmlarini o'z ichiga olgan multimedia vositalarini qo'llash orqali, bu yerda ularni amalga oshirishning barcha bosqichlari ish joyidagi xavfsizlik elementlari bilan mantiqiy ketma-ketlikda taqdim etiladi. O'quvchilar bilan tezda fikr almashish, ularning bilimlariga tuzatishlar kiritish va har bir darsga tayyorgarlikni rag'batlantirish imkonini beruvchi test nazorati topshiriqlari ham mavjud. Shu bilan birga, bu vaqtni tejaydi, bilimlarni nazorat qilishda hissiy stress darajasini pasaytiradi.

Demak, axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning mustaqil ijodiy faoliyatini tashkil etish, o'rganilayotgan fanlar bo'yicha ulardan chuqur va mustahkam bilim olishda yuqori bilish faolligini ta'minlash imkonini beradi.

Xulosa. Hamshiralik jarayoni bosqichlarini yangi pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish bo'lajak hamshiralarni tayyorlash sifatini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol va innovatsion o'qitish usullaridan foydalanish ta'lim oluvchilarning nazariy bilimlarini amaliyot bilan uzviy bog'lash, klinik fikrlashni shakllantirish hamda kasbiy mas'uliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, simulyatsion mashg'ulotlar, muammoli vaziyatlar asosida ta'lim berish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish hamshiralik ta'limida yuqori samaradorlikka erishish imkonini beradi. Shu bois, hamshiralik ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini tashkil etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Inomov Q.S. «Hamshiralik ishi asoslari» - T.: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi. 2007
2. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar – Qarshi.: Nasaf, 2016.
3. Tolipov O’., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tadbqiqiy asoslari. – T.: 2017.
4. Sayidahmedov N. YAngi pedagogik texnologiyalarr – T.: Moliya, 2009.
5. Ishmuhammedov R. Innovatsion texnologiyalar yordamida ta’lim samaradorligini oshirish yo’llari. – T.: TDPU, 2005.
6. <https://uzlidep.uz/uz/news-of-uzbekistan>